

บทที่ ๓

การออกแบบห้องสมุดมหาวิทยาลัย
ในกรุงเทพมหานคร (กทม.)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยใน กทม. ที่ทำการศึกษาค้นคว้า ๙ แห่งมีประวัติความเป็นมาและขั้นตอนการออกแบบ เรียงตามลำดับอักษรชื่อมหาวิทยาลัยดังนี้

๓.๑ เกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัย. สำนักหอสมุด

๓.๑.๑ ประวัติ

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ตั้งขึ้นพร้อมๆ กับการตั้งมหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ แต่ขณะนั้นเป็นเพียงห้องอ่านหนังสือเล็กๆ เท่านั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และกรมกสิกรรมได้รวมห้องสมุดเล็กๆ ของมหาวิทยาลัยและกรมกสิกรรมเข้าด้วยกัน และใช้ชื่อว่า ห้องสมุดกลางมีฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งของแผนกกสิกรรมศึกษา กรมกสิกรรม ต่อมา ในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ห้องสมุดได้ย้ายไปอยู่ในอาคารห้องสมุดที่สร้างขึ้นใหม่ เป็นอาคารเอกเทศ ๒ ชั้น เนื้อที่ประมาณ ๕๒๔ ตารางเมตร มีที่นั่งอ่านหนังสือ ๖๐ ที่นั่ง ใช้งบประมาณในการก่อสร้าง ๕๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ห้องสมุดจึงโอนสังกัดมาเป็นแผนกห้องสมุด สำนักเลขาธิการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากนั้นห้องสมุดก็ขยายตัวขึ้นเรื่อยๆ มหาวิทยาลัย

^๑เกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัย. สำนักหอสมุด, "สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์," (อัครสำเนา)

๒ สุธธิลักษณ์ อ่ำพันธุ์วงศ์, วิวัฒนาการห้องสมุดและบรรณารักษศาสตร์ ในประเทศไทย (พระนคร : แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๐), หน้า ๑๑.

จึงได้พิจารณา ร่วมกับองค์การบริหารวิเทศกิจแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา และกรมวิเทศสหการ อนุมัติเงินทุนก่อสร้างอาคารหลังใหม่ และย้ายเข้าทำการใน พ.ศ. ๒๕๐๘ อาคารห้องสมุดหลัง นั้นเป็นอาคาร ๓ ชั้น มีเนื้อที่ประมาณ ๑,๖๓๘ ตารางเมตร จุที่นั่งอ่าน ๓๐๐ ที่นั่ง ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๒๐ ห้องสมุดกลางได้รับการยกฐานะจากแผนกห้องสมุดเป็น สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ประกอบด้วยห้องสมุดกลางและห้องสมุดสาขา ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ สำนักหอสมุดฯ ได้รับอนุมัติให้สร้างอาคารหลังใหม่ ตามโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นเงินประมาณ ๒๕ ล้านบาท เริ่มจัดทำโครงการออกแบบใน พ.ศ. ๒๕๑๘ ก่อสร้างในเดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๑ ก่อสร้างเสร็จและเปิดดำเนินการเมื่อ ๒๑ มีนาคม ๒๕๒๓ อาคารหลัง ใหม่เป็นอาคาร ๓ ชั้น เนื้อที่ประมาณ ๖,๑๐๐ ตารางเมตร มีที่นั่งอ่าน ๑,๐๐๐ ที่นั่ง ติดตั้ง เครื่องปรับอากาศทั้งหลัง ๑

๓.๑.๒ ขั้นตอนการออกแบบ

การออกแบบสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นการออกแบบก่อสร้างอาคาร ใหม่ ตามโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สนับสนุนโครงการโดยธนาคารโลก มีขั้นตอนการออกแบบโดยสรุปดังนี้

๑) การกำหนดกลุ่มออกแบบ การออกแบบห้องสมุดมหาวิทยาลัยไม่ได้มีการแต่งตั้ง กลุ่มออกแบบในรูปคณะกรรมการ มีแต่ผู้เกี่ยวข้องกับการออกแบบซึ่งประกอบด้วยฝ่ายต่างๆ ดังนี้

๑.๑) ผู้แทนฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัย ได้คณะกรรมการโครงการเงิน กู้เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีหน้าที่พิจารณาและอนุมัติโครงการอาคารห้องสมุด แบบ แปลนอาคารชั้นต้นแบบแปลนอาคารขั้นสุดท้ายและงบประมาณ โดยมอบหมายให้สถาปนิกมหาวิทยาลัย และผู้อำนวยการสำนักหอสมุด ทำหน้าที่เป็นผู้แทนในการควบคุมการดำเนินงานออกแบบในราย ละเอียดย

๑.๒) สถาปนิกออกแบบ ๒ ท่านเป็นสถาปนิกของบริษัทออกแบบที่มหาวิทยาลัย ว่าจ้าง โดยผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๑ เกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัย. สำนักหอสมุด. " สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, " (อัครสำเนา)

ฝ่ายต่างประเทศ (ธนาคารโลก) สถาปนิกมีวิศวกรของบริษัทฯ เป็นผู้ร่วมงาน ๓ ท่าน

๑.๓) บรรณารักษ์ ๑ ท่าน คือ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัย มีหน้าที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้บริหารห้องสมุดและดูแลฝ่ายผู้ใช้อาคารห้องสมุด

๒) การจัดทำโครงการ การจัดทำโครงการอาคารห้องสมุดเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างที่ปรึกษาห้องสมุด จากมูลนิธิร็อกกีเฟลเลอร์และผู้อำนวยการสำนักหอสมุดฯ จากนั้นได้เสนอโครงการที่เสร็จสมบูรณ์ต่อคณะกรรมการโครงการเงินกู้ฯ เพื่อลงมติเห็นชอบและเสนอต่อไปยังธนาคารโลก เพื่ออนุมัติงบประมาณค่าใช้จ่ายในการออกแบบก่อสร้าง และตัดสินใจเลือกบริษัทสถาปนิกมาดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว

๓) การออกแบบแปลนอาคารชั้นต้น สถาปนิกผู้ออกแบบทำการศึกษาโครงการอาคารห้องสมุด และข้อมูลที่เกี่ยวข้องบางส่วนเพิ่มเติมจากบรรณารักษ์ และนำผลการศึกษาข้อมูลทั้งหมดมาสรุปเป็นโครงการตามสถาปัตยกรรม ทำการออกแบบร่างเสนอต่อสถาปนิกของมหาวิทยาลัยและผู้อำนวยการสำนักหอสมุดเพื่อแก้ไขปรับปรุงและเห็นชอบร่วมกัน จากนั้นจึงนำไปปรับปรุงรายละเอียดที่สำคัญในชั้นโครงการ จัดทำเป็นแบบแปลนอาคารชั้นต้นเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการโครงการเงินกู้ฯ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อการแก้ไขปรับปรุงและลงมติยอมรับให้ดำเนินการต่อไป

๔) การออกแบบแปลนอาคารขั้นสุดท้าย เมื่อแบบแปลนอาคารชั้นต้นได้รับการลงมติยอมรับแล้ว สถาปนิกจะนำไปเป็นแนวทางในการศึกษารายละเอียดบางประการเพิ่มเติมทั้งในด้านเทคนิคของอาคารและความต้องการในรายละเอียดต่างๆ เพื่อปรับปรุงเป็นแบบแปลนอาคารขั้นสุดท้าย เสนอต่อคณะกรรมการโครงการเงินกู้ฯ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อการแก้ไขปรับปรุงและลงมติยอมรับให้ดำเนินการต่อไป

๕) การประกวดราคางานจ้างก่อสร้าง การประกวดราคางานจ้างก่อสร้างดำเนินการโดยคณะกรรมการเปิดซองประกวดราคาของมหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดไม่มีบทบาทในคณะกรรมการดังกล่าว

๖) การควบคุมการก่อสร้าง ดำเนินการโดยคณะกรรมการควบคุมการจ้างก่อสร้าง และคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างก่อสร้าง ผู้อำนวยการห้องสมุดมีบทบาทเป็นกรรมการในคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างก่อสร้างเพียงคณะกรรมการเดียว

๑) การรับมอบงาน ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดเป็นผู้รับมอบอาคารที่ก่อสร้างเสร็จแล้ว และวางแผนการจัดภายในห้องสมุดร่วมกับบรรณารักษ์หัวหน้างานต่างๆ โดยอาศัยแบบแปลนของสถาปนิกเป็นแนวทาง

๓.๒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สถาบันวิทยบริการ. หอสมุดกลาง

๓.๒.๑. ประวัติ

หอสมุดกลาง มีประวัติย้อนหลังไปถึงสมัยแรกตั้งโรงเรียนข้าราชการการพลเรือนในปี พ.ศ. ๒๔๔๓ ซึ่งเข้าใจว่าได้ตั้งห้องสมุดโรงเรียนขึ้นด้วย ต่อมาเมื่อโรงเรียนขยายกิจการเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใน พ.ศ. ๒๔๔๘ ห้องสมุดโรงเรียนก็ได้รับการสถาปนาเป็น หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในระยะแรกตั้งห้องสมุดมีสถานที่ทำการอยู่ในตึกคณะอักษรศาสตร์ แต่มีเนื้อที่ไม่เพียงพอกับจำนวนหนังสือที่เพิ่มมากขึ้น จึงสร้างอาคารห้องสมุดใหม่ และทำพิธีเปิดเป็นทางการใน พ.ศ. ๒๕๐๐^๑ แต่เนื่องจากในระยะแรก มหาวิทยาลัยมิได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานบริการด้านห้องสมุดอย่างชัดเจน ในระยะต่อมาจึงเกิดมีห้องสมุดคณะต่างๆ ถึง ๑๔ ห้องสมุด ทำให้เกิดการดำเนินงานซ้ำซ้อนกัน^๒ ประกอบกับอาคารห้องสมุดที่ใช้อยู่สร้างไม่ถูกแบบแผนห้องสมุด ทำให้การควบคุมหนังสือและการให้บริการทำได้ไม่เต็มที่ ทั้งนี้เพราะแผนงานที่เกี่ยวข้องกันไม่สามารถจัดให้อยู่ใกล้กันได้ นอกจากนั้นยังมีปัญหาเรื่องเนื้อที่คับแคบเนื่องจาก มีการใช้เนื้อที่ตึกหอสมุดกลางร่วมกัน ระหว่างคณะอักษรศาสตร์และหอสมุดกลาง ทำให้หอสมุดกลางไม่สามารถขยายงานได้^๓ ใน พ.ศ. ๒๕๑๔ มหาวิทยาลัยจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาข้อมูลและปัญหาต่างๆ ของหอสมุดกลาง คณะกรรมการดังกล่าวได้เสนอให้รวมหน่วยบริการทางวิชาการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน ตั้งเป็นหน่วยงานใหม่โดยใช้ชื่อว่า " ศูนย์บริการวิชาการ "

^๑ ชนิษฐ คณฐวิรัตน์, " หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," วารสารวิทยบริการ ๑ (เมษายน, ๒๕๒๑) : ๒๑.

^๒ กำจัด มงคลกุล, " ความเป็นมาของสถาบันวิทยบริการ," วารสารวิทยบริการ ๑ (เมษายน, ๒๕๒๑) ไม่ปรากฏเลขหน้า.

^๓ ชนิษฐ คณฐวิรัตน์, " หอสมุดกลาง," หน้า ๒๑.

ประกอบด้วย หอสมุดกลาง ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย และหน่วยโสตทัศนศึกษากลาง^๑ โครงการศูนย์บริการวิชาการได้รับการบรรจุอยู่ในโครงการพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๙ โดยอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายวิชาการ สำนักงานอธิการบดี^๒ แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ใช้อยู่ไม่เอื้ออำนวยให้จัดตั้งในรูปศูนย์ จึงเปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันวิทยบริการ มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง และประกาศใช้ เมื่อพฤษภาคม ๒๕๒๑^๓ มหาวิทยาลัยได้อนุมัติเงินผลประโยชน์ทุนก่อสร้างอาคารสถาบันฯ ใช้น้ำที่ประมาณ ๑๕ ไร่ หลังสำนักงานบริหารอธิการบดีเป็นที่ตั้ง การออกแบบเริ่มในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ อาคารสร้างเสร็จและเปิดบริการในเดือนมิถุนายน ๒๕๒๕ เป็นอาคาร ๓ ชั้นครึ่ง มีเนื้อที่ใช้สอยทั้งอาคาร ๘,๘๘๘ ตารางเมตร จุหนั่งสี่โต ๕,๐๐๐,๐๐๐ เลม มีที่นั่งอ่าน ๒,๕๐๐ ที่นั่ง เป็นอาคารปรับอากาศทั้งหลัง อาคารสามารถต่อเติมในอนาคตได้อีก ๓ ชั้น^๔ ใช้งบประมาณค่าก่อสร้างรวมครุภัณฑ์ที่ติดกับตัวอาคาร ค่าติดตั้งเครื่องปรับอากาศและการตกแต่งภายนอกอาคารประมาณ ๗๐ ล้านบาท^๕

๓.๒.๒ ชั้นตอนการออกแบบ

การออกแบบสถาบันวิทยบริการ เป็นการออกแบบอาคารใหม่เพื่อใช้เป็นอาคารบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยได้อนุมัติเงินรายได้จากผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัยเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการก่อสร้าง มีขั้นตอนการออกแบบที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

๑) การกำหนดกลุ่มออกแบบ การออกแบบสถาบันวิทยบริการมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการออกแบบ คณะกรรมการชุดนี้มีชื่อว่า คณะกรรมการพัฒนาศูนย์บริการวิชาการ (ศูนย์บริการวิชาการเป็นชื่อเดิมของสถาบันวิทยบริการ) คณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยบุคลากรฝ่ายต่างๆ ดังนี้

^๑ กำนัด มงคลกุล, "ความเป็นมาของสถาบันวิทยบริการ," ไม่ปรากฏเลขหน้า.
^๒ ดวงเนตร รัตนเสนีย์, "ปัญหาการบริหารงานหอสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,"

หน้า ๑๒-๑๓.

^๓ กำนัด มงคลกุล, "ความเป็นมาของสถาบันวิทยบริการ," ไม่ปรากฏเลขหน้า.

^๔ วีระ บุรณกาญจน์, "อาคารสถาบันวิทยบริการ," วารสารวิทยบริการ

๑ (เมษายน, ๒๕๒๑) : ๓-๔.

^๕ สัมภาษณ์ ชนิษฐ ศันฐวิรัตน์, ผู้อำนวยการสถาบันวิทยบริการ ๒๑ เมษายน ๒๕๒๔

๑.๑) ผู้แทนฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัย ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดี ฝ่ายบริหาร และฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากองคลัง นักวางแผน บุคลากรเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการ ออกแบบในฐานะเป็น คณะกรรมการวางแผนและควบคุมการก่อสร้าง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑.๒) สถาปนิกออกแบบ ๑ ท่าน เป็นสถาปนิกของมหาวิทยาลัย สถาปนิก ใต้เชิญที่ศึกษาค้นเทคนิคต่างๆ มาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา ประกอบด้วยวิศวกร ๖ ท่าน ภัณฑกร ๒ ท่าน และที่ศึกษาค้นห้องสมุด (ในประเทศ) ๓ ท่าน ที่ปรึกษาการออกแบบ (ต่างประเทศ) ๒ ท่าน

๑.๓) บรรณารักษ์ผู้บริหารหอสมุดกลาง ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย และหัวหน้าหน่วยเทคโนโลยีการศึกษา ผู้บริหารหน่วยงานทั้ง ๓ นี้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้บริหาร และผู้แทนฝ่ายผู้ใช้อาคารในหน่วยงานนั้นๆ

๒) การจัดทำโครงการ คณะกรรมการการพัฒนาศูนย์บริการวิชาการได้ร่วมกัน ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในอนาคตของมหาวิทยาลัย และมาประชุมร่วมกันเพื่อ จัดทำโครงการศูนย์บริการวิชาการ แต่หน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดทำโครงการส่วนใหญ่เป็น หน้าที่ของสถาปนิก สถาปนิกได้เสนอแบบฟอร์มข้อมูล (Data Sheet) ให้ผู้บริหารหน่วย งานต่างๆ กรอกรายการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ใช้สอยและความต้องการสำหรับส่วนงานต่างๆ ใน อาคารที่จะออกแบบ จากนั้นสถาปนิกนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมดมาทำการศึกษาความเป็นไป ได้ของโครงการ ทั้งในด้านความเหมาะสมของที่ตั้ง (ซึ่งกำหนดไว้แล้วในผังแม่บทของมหาวิทยาลัย) และความเหมาะสมของงบประมาณที่กำหนดไว้ จากนั้นเสนอรายงานผลการศึกษาความเป็นไปได้ และโครงการศูนย์บริการวิชาการ ต่อคณะกรรมการวางแผนและควบคุมการก่อสร้าง ในที่ประชุม คณะบดี เพื่อพิจารณาและอนุมัติให้ดำเนินการต่อไป

๓) การออกแบบแปลนอาคารชั้นต้น เมื่อโครงการได้รับการอนุมัติแล้วสถาปนิก ใต้นำข้อมูลทั้งหมดมาศึกษาในรายละเอียดเพิ่มเติม ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล หา ทางเลือกที่เหมาะสม จัดทำเป็นแบบร่างเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาฝ่ายต่างๆ และ ผู้บริหารหน่วยงานทั้ง ๓ เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและนำไปปรับปรุงจัดทำเป็นแบบแปลนอาคารชั้นต้น มาเสนอต่อคณะกรรมการวางแผนและควบคุมการก่อสร้างฯ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในที่ประชุมร่วม กันเพื่อการแก้ไขปรับปรุงและลงมติยอมรับอีกครั้งหนึ่ง

๔) การออกแบบแปลนอาคารชั้นสุดท้าย สถาปนิกนำแบบแปลนอาคารชั้นต้นที่ผ่านการเห็นชอบจากทุกฝ่ายไปเป็นแนวทางปรับปรุงรายละเอียดต่างๆ เพิ่มเติม โดยขอคำปรึกษาบางประการจากผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ และ ผู้บริหารหน่วยงานทั้ง ๓ นำผลสรุปข้อมูลจัดทำเป็นแบบแปลนอาคารชั้นสุดท้าย เสนอต่อคณะกรรมการวางแผนและควบคุมการก่อสร้าง ตลอดจนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปรับปรุงและลงมติยอมรับให้ดำเนินการต่อไป

๕) การประกวดราคางานจ้างก่อสร้าง การประกวดราคาดำเนินงานโดยคณะกรรมการเปิดซองประกวดราคาของมหาวิทยาลัยซึ่งบรรณารักษ์มีบทบาทเป็นกรรมการในคณะกรรมการดังกล่าวด้วย

๖) การควบคุมการก่อสร้าง ดำเนินการโดยคณะกรรมการควบคุมงานจ้างก่อสร้าง และคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างก่อสร้าง ซึ่งบรรณารักษ์มีบทบาทเป็นกรรมการในคณะกรรมการทั้ง ๒ ชุดดังกล่าว

๗) การรับมอบงาน บรรณารักษ์รับมอบอาคารที่สร้างเสร็จสมบูรณ์และวางแผนการจัดภายในห้องสมุดร่วมกับบรรณารักษ์หัวหน้างานต่างๆ โดยอาศัยแบบแปลนของสถาปนิกเป็นแนวทาง

๓.๓ เทคโนโลยีพระจอมเกล้า, สถาบัน. วิทยาเขตธนบุรี. งานห้องสมุด

๓.๓.๑. ประวัติ

เดิมมีฐานะเป็นห้องสมุดของวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี จัดตั้งขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๐๖ (หลังการสถาปนาวิทยาลัย ๓ ปี) มีฐานะเป็นหน่วยงานของแผนกอุปกรณ์และวิจัย สังกัดฝ่ายบริการของวิทยาลัย ใช้ห้องเรียนของอาคารวิทยาลัยเป็นที่ทำการ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๑๑ วิทยาลัยได้รับงบประมาณสำหรับก่อสร้างอาคาร ๒ ชั้น เปิดบริการเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๒ เมื่อวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี ได้รับพระราชทานนามเป็น สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า มีฐานะเป็นกรม ใน พ.ศ. ๒๕๑๔ ห้องสมุดจึงได้รับการยกฐานะเป็นงานห้องสมุดขึ้นกับกองธุรการ สำนักงานอธิการบดี

“เอมอร ศรีนิลทา, "ประวัติห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าวิทยาเขตธนบุรี," (ม.ป.ป.,ม.ป.ท), หน้า ๑-๔ (อัครสำเนา)

ใน พ.ศ. ๒๕๒๒ ห้องสมุดได้รับงบประมาณเพื่อต่อเติมอาคารอีกหลังหนึ่ง โดยมีทางเดินต่อเนื่องกัน ส่วนที่ต่อเติมเนื้อที่ประมาณ ๑,๖๐๐ ตารางเมตร จุที่นั่งอ่านประมาณ ๓๐๐ ที่นั่ง สิ้นค่าใช้จ่าย ในการต่อเติมประมาณ ๖ ล้านบาท อาคารก่อสร้างเสร็จและเปิดให้บริการในเดือนตุลาคม ๒๕๒๔

๓.๓.๒ ขั้นตอนการออกแบบ

การออกแบบห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีที่ศึกษาคั้งนี้เป็นการออกแบบต่อเติมอาคารห้องสมุดหลังเดิมที่มีอยู่แล้ว มีขั้นตอนการออกแบบโดยสรุปคั้งนี้

๑) การกำหนดกลุ่มออกแบบ การออกแบบห้องสมุด สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ไม่มีการแต่งตั้งกลุ่มออกแบบในรูปคณะกรรมการ แต่มีผู้เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วยบุคลากรฝ่ายต่างๆ คั้งนี้

๑.๑) ผู้แทนฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัย คือ รองอธิการบดี (ขณะนั้นมี ตำแหน่งเดียว ไม่มีแยกเป็นรองอธิการบดีฝ่ายต่างๆ)

๑.๒) สถาปนิกออกแบบ ๑ ท่าน เป็นสถาปนิกของมหาวิทยาลัย ซึ่งบรรณารักษ์มีบทบาทเสนอแนะให้เลือก สถาปนิกมีวิศวกรผู้ร่วมงาน ๑ ท่าน

๑.๓) บรรณารักษ์ ๑ ท่าน เป็นบรรณารักษ์ผู้บริหารห้องสมุดขณะนั้น มีหน้าที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้บริหารห้องสมุดและผู้แทนฝ่ายผู้ใช้อาคาร

๒) การจัดทำโครงการ การออกแบบห้องสมุดแห่งนี้ไม่มีการจัดทำโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร บรรณารักษ์สรุป หน้าที่ความต้องการและปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดให้สถาปนิก ฟังควยวจา และจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบอาคารห้องสมุดให้สถาปนิกไปศึกษาหา แนวทางการออกแบบที่เหมาะสม สถาปนิกบันทึกข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับฟังจากบรรณารักษ์ไปทำการ สึก ษารายละเอียดที่จำเป็นเพิ่มเติม เมื่อมีปัญหาหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับห้องสมุดจะมา ปรึกษากับบรรณารักษ์อีก

๓) การออกแบบแปลนอาคารชั้นต้น สถาปนิกทำการศึกษาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ หน้าที่และความต้องการต่างๆ ของห้องสมุด และนำข้อมูลที่ศึกษาทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์

สัมภาษณ์ เอมอร ศรีนิลทา, หัวหน้างานห้องสมุด สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตธนบุรี, ๒๗ เมษายน ๒๕๒๕.

สังเคราะห์และหาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดจัดทำเป็นแบบร่าง .เสนอแบบร่างต่อบรรณารักษ์เพื่อ
การแก้ไขปรับปรุงและเห็นชอบร่วมกัน จากนั้นสถาปนิกจะนำแบบร่างที่ได้รับการยอมรับไปรับ
ปรุงเป็นแบบแปลนอาคารขั้นต้นมาเสนอต่อบรรณารักษ์ เพื่อการแก้ไขปรับปรุงและเห็นชอบร่วม
กันอีกครั้งหนึ่ง

๔) การออกแบบแปลนอาคารขั้นสุดท้าย สถาปนิกนำแบบแปลนอาคารขั้นต้นที่เป็น
ที่ยอมรับ ไปปรับปรุงรายละเอียดเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ โดยปรึกษาข้อมูลบางประการเพิ่มเติมจาก
บรรณารักษ์ จัดทำเป็นแบบแปลนอาคารขั้นสุดท้าย เสนอต่อบรรณารักษ์เพื่อการแก้ไขปรับปรุงและ
เห็นชอบร่วมกัน จากนั้นจึงเสนอแบบแปลนอาคารขั้นสุดท้ายที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน ต่อรองอธิการบดี
เพื่อพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินการต่อไป

๕) การประกวดราคางานจ้างก่อสร้าง การประกวดราคาการก่อสร้างดำเนินการ
โดย คณะกรรมการเปิดซองประกวดราคาของมหาวิทยาลัย ซึ่งบรรณารักษ์มีบทบาทเป็นกรรมการ
ในคณะกรรมการดังกล่าวด้วย

๖) การควบคุมการก่อสร้าง ดำเนินการโดยคณะกรรมการควบคุมการจ้างก่อสร้าง
และคณะกรรมการตรวจรับงานจ้าง ซึ่งบรรณารักษ์มีบทบาทเป็นกรรมการในคณะกรรมการทั้ง ๒ ชุด
ดังกล่าวด้วย

๗) การรับมอบงาน บรรณารักษ์ผู้บริหารห้องสมุดเป็นผู้รับมอบอาคารที่ก่อสร้าง
เสร็จสมบูรณ์ และวางแผนการจัดภายในห้องสมุดร่วมกับบรรณารักษ์หัวหน้าหน่วยงานต่างๆ โดย
อาศัยแบบแปลนของสถาปนิกเป็นแนวทาง

๓.๔ ธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัย. สำนักหอสมุด

๓.๔.๑. ประวัติ

หอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รับการจัดตั้งขึ้นพร้อมกับกำเนิดของมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ มีสถานที่ทำการอยู่ชั้นที่ ๒ ของตึกโคม มีฐานะเป็นแผนกห้อง
สมุด เริ่มเปิดบริการอย่างเป็นทางการใน พ.ศ. ๒๔๗๘ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้รับการยก
ฐานะเป็น กองห้องสมุด สังกัดสำนักงานเลขาธิการ จึงได้ย้ายมาอยู่อาคารใหม่ของตึกสำนักงาน
เลขาธิการซึ่งเป็นอาคาร ๔ ชั้น โดยอยู่บริเวณส่วนหนึ่งของชั้นที่ ๒ ชั้นที่ ๓ และชั้นที่ ๔ ใน

พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้รับสถาปนาเป็นสำนักงานอิสระ ขึ้นตรงต่อรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ประกอบด้วยคณบดีคณบดีและคณบดีสาขา ๑ แห่ง ใน พ.ศ. ๒๕๒๓ หน่วยงานต่างๆ ที่เคยอยู่ในอาคารเดียวกับหอสมุดกลางได้ย้ายไปอยู่อาคารอื่น สำนักหอสมุดจึงได้รับงบประมาณปรับปรุงอาคารเดิมและขยายเนื้อที่ที่ใช้สอยเพิ่มขึ้น รวมมีเนื้อที่ที่ใช้สอย ๑๑๒๘.๑๒ ตารางเมตร มีที่นั่งอ่าน ๘๒๐ ที่นั่ง ติดตั้งเครื่องปรับอากาศในบริเวณที่จำเป็นบางส่วน ๑ สิ้นค่าใช้จ่ายในการออกแบบก่อสร้างปรับปรุงอาคารครั้งนี้ประมาณ ๒,๑๕๐,๐๐๐ บาท อาคารปรับปรุงเสร็จและเปิดให้บริการในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ^๒

๓.๔.๒ ขั้นตอนการออกแบบ

การออกแบบสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นการออกแบบปรับปรุงสถานที่ภายในอาคารเดิมที่ใช้เป็นห้องสมุด (อาคารสำนักงานเลขาธิการ) เพื่อขยายเนื้อที่ที่ใช้สอยในอาคารเดิม ปรับปรุงระบบการสัญจรภายในห้องสมุดและสภาพแวดล้อมกายภาพให้ดีขึ้น มีขั้นตอนในการออกแบบปรับปรุงโดยสรุปดังนี้

๑) การกำหนดกลุ่มออกแบบ การออกแบบปรับปรุงห้องสมุดไม่มีการแต่งตั้งกลุ่มออกแบบในรูปคณะกรรมการ แต่มีผู้เกี่ยวข้องกับการออกแบบหลายฝ่ายดังนี้

๑.๑) ผู้แทนฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัย ได้แก่คณะกรรมการฝ่ายอาคารสถานที่ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีหน้าที่พิจารณาถ่วงดุลความเหมาะสมของโครงการออกแบบก่อสร้างอาคารต่างๆ ในมหาวิทยาลัยก่อนนำเสนอขออนุมัติต่อรองอธิการบดี

๑.๒) สถาปนิกผู้ออกแบบ ๑ ท่าน เป็นสถาปนิกฝ่ายอาคารสถานที่ของมหาวิทยาลัย เนื่องจากเป็นการออกแบบปรับปรุงภายในอาคารจึงไม่จำเป็นต้องมีวิศวกรเป็นผู้ร่วมงาน

๑ วนิดา จินตนาบุตรัน, " การศึกษาปัญหาการใช้บริการห้องสมุดกลางของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์," (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓), หน้า ๔๓-๕๐.

๒ สัมภาษณ์ ผกายวรรณ เจียมเจริญ, ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๗ เมษายน ๒๕๒๔

๑.๓) บรรณารักษ์ ประกอบด้วย บรรณารักษ์ผู้อำนวยการสำนักและ บรรณารักษ์หัวหน้าหน่วยงานของส่วนที่จะทำการปรับปรุง บรรณารักษ์ผู้บริหารมีหน้าที่เกี่ยวข้องใน ฐานะผู้บริหารห้องสมุด และผู้แทนฝ่ายผู้ใช้อาคาร

๒) การจัดทำโครงการ การออกแบบปรับปรุงห้องสมุดแห่งนี้ไม่มีจัดทำโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร บรรณารักษ์สรุปหน้าที่ ความต้องการและปัญหาต่าง ๆ ของห้องสมุดให้ สถาปนิกฟังควยวาจา และจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบห้องสมุดให้สถาปนิกไปศึกษา หาแนวทางการออกแบบที่เหมาะสม สถาปนิกบันทึกข้อมูลที่ได้รับฟังจากบรรณารักษ์ไปทำการศึกษา ข้อมูลรายละเอียด เพิ่มเติมจากบรรณารักษ์หัวหน้าหน่วยงานส่วนที่จะทำการปรับปรุง

๓) การออกแบบแปลนอาคารชั้นต้น สถาปนิกนำผลการศึกษาข้อมูลต่างๆ มา วิเคราะห์เพื่อหาแนวทางปรับปรุงระบบงานและการจัดภายในห้องสมุดให้เหมาะสม แล้วจึงทำการ ออกแบบร่างเสนอต่อบรรณารักษ์ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและเห็นชอบร่วมกัน

๔) การออกแบบแปลนอาคารชั้นสุดท้าย สถาปนิกนำแบบร่างที่ได้รับการเห็นชอบ จากบรรณารักษ์ ไปปรับปรุงรายละเอียดเพิ่มเติมโดยปรึกษาข้อมูลบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด จากบรรณารักษ์ที่เกี่ยวข้อง เสนอแบบแปลนรายละเอียดชั้นสุดท้ายต่อบรรณารักษ์ผู้บริหาร เมื่อ บรรณารักษ์เห็นชอบจะ เสนอแบบแปลนต่อคณะกรรมการฝ่ายอาคารสถานที่ เพื่อพิจารณาถ่วงถ่วงก่อน เสนอต่อรองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

๕) การประกวดราคางานจ้างก่อสร้าง การประกวดราคางานจ้างก่อสร้างดำเนินการ โดยคณะกรรมการเปิดซองประกวดราคา ซึ่งบรรณารักษ์ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

๖) การควบคุมการก่อสร้าง ดำเนินการโดยคณะกรรมการควบคุมการจ้างก่อสร้าง และคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างก่อสร้าง บรรณารักษ์หัวหน้าหน่วยงานส่วนที่มีการปรับปรุงรวม เป็นกรรมการในคณะกรรมการตรวจงานจ้างเพียงคณะกรรมการเดียว

๗) การรับมอบงาน บรรณารักษ์ผู้บริหารรับมอบอาคารที่ก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์และ วางแผนการจัดภายในห้องสมุดร่วมกับบรรณารักษ์หัวหน้างานต่างๆ โดยอาศัยแบบแปลนของ สถาปนิกเป็นแนวทาง

๓.๕ มหิดล, มหาวิทยาลัย. กองทอสมุค (ทอสมุคศิริราช)

๓.๕.๑ ประวัติ

ทอสมุคศิริราชก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๖๐ โดยมีชื่อขณะนั้นว่า " ทอสมุคคณะแพทยศิริราชพยาบาล " อาศัยสถานที่ด้านหลังเรือนพักผู้อำนวยการโรงพยาบาลเป็นสถานที่ดำเนินงานทอสมุค จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๖๘ จึงย้ายมาใช้สถานที่ชั้น ๒ ของตึกอำนวยการ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล เมื่อมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๘๖ ได้รวมคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลเข้าเป็นคณะหนึ่งของมหาวิทยาลัยด้วย ทอสมุคศิริราชจึงได้ทำหน้าที่คล้ายทอสมุคกลางของมหาวิทยาลัยเรื่อยมา และได้ขยายกิจการกว้างขวางมากขึ้น เมื่อได้รับความช่วยเหลือจากองค์การ ไชน่า เมดิคัล บอร์ด ออฟ นิวยอร์ก (China Medical Board of New York) ซึ่งได้เข้ามาช่วยเหลือกิจการของโรงเรียนแพทย์ศิริราช ใน พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นต้นมา ใน พ.ศ. ๒๕๐๕ ผู้แทนขององค์การฯ ได้มาตรวจกิจการทอสมุคมีความพอใจในความเจริญก้าวหน้าของทอสมุคเป็นอันมาก และได้เห็นว่าทอสมุคมีเนื้อที่ไม่เพียงพอสำหรับการเก็บหนังสือ จึงตกลงใจให้ความช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคารหลังใหม่ โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องเป็นอาคารเฉพาะสำหรับทอสมุคไม่ปะปนกับกิจการอื่น และขอให้วางแผนผังไปให้ก่อน นอกจากนั้นเงินทุนที่จะใช้ในการก่อสร้างและตกแต่งอาคารนั้น จะต้องมีทุนสมทบเท่ากับที่องค์การจะให้ คณะกรรมการขององค์การฯ ได้ประชุมรับแบบแปลนเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๐๕ และยินยอมมอบเงินเป็นจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ เหรียญดอลลาร์ (๔ ล้านบาท) ทางรัฐบาลไทยเห็นชอบด้วยจึงอนุมัติเงิน ๓ ล้านบาท ในงบประมาณปี ๒๕๐๖ และ ๒๕๐๗ และเพิ่มให้อีก ๑ ล้านบาทในปีงบประมาณ ๒๕๐๘ อาคารก่อสร้างเสร็จเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๐๘ และเปิดใช้เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๐๘ เป็นอาคาร ๔ ชั้น มีเนื้อที่ใช้สอยรวม ทั้งสิ้นประมาณ ๓,๐๐๐ ตารางเมตร มีที่นั่งอ่าน ๓๒๐ ที่นั่ง เป็นอาคารปรับอากาศทั้งหลัง, ๑ อาคารหลังนี้ได้ใช้ดำเนินงานทอสมุคเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ใน ปี พ.ศ. ๒๕๑๒ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

๑ มหิดล, มหาวิทยาลัย. " ประวัติทอสมุคศิริราช, " ม.ป.ป., ม.ป.ท.,

ได้ขยายกิจการและเปลี่ยนชื่อเป็น มหาวิทยาลัยมหิดล หอสมุดจึงได้ขยายกิจการและทำหน้าที่เป็นหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยเรื่อยมา และได้เลื่อนฐานะเป็นกองหอสมุด สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐^๑

๓.๕.๒ ขั้นตอนการออกแบบ

การออกแบบหอสมุดศิริราชเป็นการออกแบบอาคารหอสมุดทั้งหลัง มีขั้นตอนการออกแบบที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

- ๑) การแต่งตั้งกลุ่มออกแบบ การออกแบบหอสมุดศิริราชไม่มีการแต่งตั้งกลุ่มออกแบบในรูปคณะกรรมการ มีแต่ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานออกแบบจากบุคลากรฝ่ายต่างๆ ดังนี้
 - ๑) ผู้แทนฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัย มี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการพัฒนาหอสมุดศิริราช และผู้แทนขององค์การไชน่า เมดิคัล บอร์ด ออฟ นิวยอร์ก เป็นผู้มีส่วนในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายในแต่ละขั้นตอนการออกแบบที่สำคัญ
 - ๒) สถาปนิก ออกแบบ ๑ ท่าน เป็นสถาปนิกที่มหาวิทยาลัยว่าจ้างโดยการเลือกของบรรณารักษ์ผู้บริหารหอสมุด สถาปนิกใช้วิศวกรที่ปรึกษาของบริษัทสถาปนิกเอง ๑ ท่าน
 - ๓) บรรณารักษ์ ๑ ท่าน เป็นบรรณารักษ์ผู้บริหารหอสมุดและมีบทบาทเป็นกรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการพัฒนาหอสมุดศิริราชด้วย
- ๒) การจัดทำโครงการ บรรณารักษ์มีบทบาทในการจัดทำโครงการอาคาร หอสมุดเสนอต่อสถาปนิกเพื่อชี้แจงหน้าที่และความต้องการต่างๆ เกี่ยวกับอาคารโดยจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร
- ๓) การออกแบบแปลนอาคารขั้นต้น สถาปนิกทำการศึกษาข้อมูลจากโครงการและศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับหอสมุดเพิ่มเติมจากบรรณารักษ์ ทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล จัดทำเป็นแบบร่างเสนอต่อบรรณารักษ์ เพื่อการแก้ไขปรับปรุงและเห็นชอบร่วมกัน จากนั้นสถาปนิกจะนำแบบร่างไปปรับปรุงรายละเอียดเพิ่มเติม โดยการสอบถามข้อมูลบางส่วน

^๑ สัมภาษณ์ อุทัย ทุติยะโพธิ, ผู้อำนวยการกองหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล,

ที่เกี่ยวกับห้องสมุดจากบรรณารักษ์ จัดทำเป็นแบบแปลนอาคารชั้นต้นเสนอต่อบรรณารักษ์ เพื่อการแก้ไขปรับปรุงและเห็นชอบร่วมกัน

๔) การออกแบบแปลนอาคารชั้นสุดท้าย สถาปนิกนำแบบแปลนอาคารชั้นต้นที่ได้รับการยอมรับจากบรรณารักษ์ไปจัดทำแบบแปลนอาคารชั้นสุดท้าย โดยปรึกษาข้อมูลรายละเอียดบางประการจากบรรณารักษ์ จากนั้นเสนอแบบแปลนอาคารชั้นสุดท้ายต่อบรรณารักษ์เพื่อการแก้ไขปรับปรุงและลงมติยอมรับ จึงเสนอแบบแปลนอาคารดังกล่าวต่อคณะกรรมการพัฒนาหอสมุดศิริราช และคณะกรรมการขององค์การไชน่า เมคคัล บอร์ด ออฟ นิวยอร์ก เพื่อลงมติยอมรับแบบแปลนและอนุมัติให้ทำการก่อสร้าง

๕) การประกวดราคางานจ้างก่อสร้าง การประกวดราคางานจ้างก่อสร้างอาคารห้องสมุด ดำเนินงานโดยคณะกรรมการประกวดราคา ซึ่งมีบรรณารักษ์ร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการดังกล่าวด้วย

๖) การควบคุมการก่อสร้าง การควบคุมการก่อสร้างดำเนินงานโดยคณะกรรมการควบคุมงานจ้างก่อสร้าง และคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างก่อสร้าง บรรณารักษ์มีบทบาทเป็นกรรมการในคณะกรรมการดังกล่าวทั้ง ๒ คณะกรรมการ

๗) การรับมอบงาน บรรณารักษ์ผู้บริหารห้องสมุดรับมอบอาคารที่ก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์ และวางแผนการจัดภายในห้องสมุดด้วยตนเอง

๓.๖ บัณฑิตพัฒน บริหารศาสตร์, สถาบัน. สำนักบรรณสารการพัฒนา

๓.๖.๑ ประวัติ

สำนักบรรณสารการพัฒนา ตั้งขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๙๘ ในขณะนั้นมีฐานะเป็น ห้องสมุดคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาศัยสถานที่บางส่วนของคณะรัฐประศาสนศาสตร์เป็นที่ดำเนินงาน ต่อมาในปี ๒๕๐๙ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ได้โอนคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เข้ามาเป็นคณะหนึ่งของสถาบัน ห้องสมุดจึงได้รับการปรับปรุงฐานะใหม่เป็น " สำนักบรรณสารการพัฒนา " และย้ายสถานที่มายังอาคารเรียนตึก ๑ ของสถาบัน^๑ เนื่อง

^๑ สุภาภรณ์ สังข์ศรี " การสำรวจการใช้บริการสำนักบรรณสารการพัฒนาของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, " (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร มหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒), หน้า ๔๓-๓๓.

จากสำนักบรรณสารฯ ยังไม่มีอาคารสำหรับดำเนินงานเป็นเอกเทศ สถาบันจึงได้ขออนุมัติงบประมาณแผ่นดินเพื่อดำเนินงานออกแบบก่อสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ อาคารก่อสร้างเสร็จและเปิดให้ใช้ได้ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นอาคาร ๒ ชั้น ขนาดพื้นที่ ๑,๕๑๕ ตารางเมตร จุหนังสือได้ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ เล่ม และจุที่นั่งอ่านประมาณ ๓๐๐ ที่นั่ง รวมงบประมาณค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง ๖ ล้านบาท นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิฟอร์ด มิวเซีย ในการติดตั้งเครื่องปรับอากาศรวม ๒๕๐ คัน ๒ อาคารห้องสมุดหลังนี้ยังคงใช้ดำเนินการอยู่จนถึงปัจจุบัน

๓.๖.๒ ขั้นตอนการออกแบบ

การออกแบบสำนักบรรณสารการพัฒนา เป็นการออกแบบก่อสร้างอาคารใหม่ มีขั้นตอนการออกแบบโดยสรุปดังนี้

๑) การกำหนดกลุ่มออกแบบ การออกแบบสำนักบรรณสารการพัฒนา ไม่มีการแต่งตั้งกลุ่มออกแบบในรูปคณะกรรมการ มีแต่ผู้เกี่ยวข้องกับการออกแบบซึ่งประกอบด้วยฝ่ายต่างๆ ดังนี้

๑.๑ ผู้แทนฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัย ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ

๑.๒ สถาปนิกออกแบบ ๔ ท่าน โดยมหาวิทยาลัยว่าจ้างสถาปนิกและวิศวกรอีก ๒ ท่านจากการเคหะแห่งชาติ

๑.๓ บรรณารักษ์ ๒ ท่าน คือ บรรณารักษ์ผู้อำนวยการสำนักมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบในฐานะผู้บริหารห้องสมุดและผู้แทนฝ่ายผู้ใช้อาคาร ส่วนบรรณารักษ์อาวุโสได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานด้านการออกแบบแทนบรรณารักษ์ ผู้อำนวยการในช่วงระยะเวลาที่บรรณารักษ์ผู้อำนวยการไปศึกษาต่อต่างประเทศ

๒) การจัดทำโครงการ การออกแบบห้องสมุดแห่งนี้ไม่มีการจัดทำโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร บรรณารักษ์อาวุโสสรุปหน้าที่ใช้สอยและความต้องการต่างๆ เกี่ยวกับห้องสมุดให้สถาปนิกฟังด้วยวาจา สถาปนิกบันทึกข้อมูลเหล่านั้น และนำไปศึกษารายละเอียดข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑ เรื่องเดิม

๒ สัมภาษณ์ นวนิตย์ อินทรามะ, อดีตผู้อำนวยการสำนักบรรณสารการพัฒนา

(ดำรงตำแหน่ง ขณะที่มีการออกแบบห้องสมุด), ๒๓ เมษายน ๒๕๒๔.

ของเพิ่มเติมด้วยตนเอง เมื่อมีปัญหาค้ำทงสมุคจะขอคำปรึกษาจากบรรณารักษ์อีก

๓) การออกแบบแปลนอาคารชั้นต้น สถาปนิกนำข้อมูลจากการศึกษาทั้งหมดมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และหาทางเลือกที่เหมาะสม มาจัดทำเป็นแบบร่าง เสนอแบบร่างต่อบรรณารักษ์อาวุโสเพื่อการแก้ไขและเห็นชอบร่วมกัน สถาปนิกนำแบบร่างที่ได้รับการเห็นชอบไปปรับปรุงรายละเอียดเพิ่มเติมโดยสอบถามข้อมูลรายละเอียดบางประการจากบรรณารักษ์ จัดทำเป็นแบบแปลนอาคารชั้นต้น เสนอต่อบรรณารักษ์เพื่อการแก้ไขปรับปรุงและเห็นชอบร่วมกันอีกครั้ง

๔) การออกแบบแปลนอาคารชั้นสุดท้าย สถาปนิกนำแบบแปลนอาคารชั้นต้นที่ได้รับการยอมรับแล้ว ไปปรับปรุงเป็นแบบแปลนอาคารชั้นสุดท้าย โดยปรึกษารายละเอียดความต้องการบางส่วนเพิ่มเติมจากบรรณารักษ์ เสนอแบบแปลนอาคารชั้นสุดท้ายต่อบรรณารักษ์เพื่อการแก้ไขปรับปรุงและเห็นชอบร่วมกัน เสนอแบบแปลนที่ผ่านการเห็นชอบร่วมกัน ต่ออธิการบดีและรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการเพื่อพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินการต่อไป

๕) การประกวดราคางานจ้างก่อสร้าง การประกวดราคางานจ้างก่อสร้างดำเนินการโดยคณะกรรมการเปิดซองประกวดราคา ซึ่งบรรณารักษ์ผู้อำนวยการ มีบทบาทเป็นกรรมการในคณะกรรมการดังกล่าวด้วย

๖) การควบคุมการก่อสร้าง การดำเนินการโดยคณะกรรมการควบคุมการจ้างก่อสร้างและคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างก่อสร้าง บรรณารักษ์ผู้อำนวยการห้องสมุดมีบทบาทเป็นกรรมการในคณะกรรมการทั้ง ๒ ชุด

๗) การรับมอบงาน บรรณารักษ์ผู้อำนวยการฯ รับมอบอาคารที่ก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์และวางแผนการจัดภายในอาคารห้องสมุดร่วมกับบรรณารักษ์หัวหน้างานต่างๆ

๓.๗ รามคำแหง, มหาวิทยาลัย. สำนักหอสมุด

๓.๗.๑ ประวัติ

หอสมุด มหาวิทยาลัยรามคำแหงตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ มีฐานะเป็น กองห้องสมุดสังกัดสำนักงานอธิการบดี มีที่ทำการอยู่ที่ตึก NB 3 A และ NB 3 B ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๘

ได้ขยายมาอยู่อาคารหลังใหม่ ซึ่งเป็นอาคาร ๕ ชั้น มีเนื้อที่ใช้สอย ๘,๘๐๐ ตารางเมตร^๑ เป็นอาคารปรับอากาศทั้งหลังและในปีเดียวกันนั้นเอง หอสมุดกลางก็ได้รับอนุมัติให้เป็นสำนักหอสมุดกลาง

ใน พ.ศ. ๒๕๒๑ สำนักหอสมุดฯ ได้รับงบประมาณให้ต่อเติมอาคารห้องสมุดชั้นอีกหลังหนึ่งมีทางเดินต่อเนื่องกัน และเข้าออกทางเดียวกัน อาคารหลังที่สองเนื้อที่ประมาณ ๓,๖๐๐ ตารางเมตร รวมมีที่นั่งอ่านทั้งหมดประมาณ ๘,๐๐๐ ที่นั่ง^๒ สิ้นค่าใช้จ่ายในการต่อเติมประมาณ ๘ ล้านบาท^๓

๓.๑.๒ ชั้นตอนการออกแบบ

การออกแบบห้องสมุดมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นการออกแบบต่อเติมอาคารห้องสมุดหลังเดิม มีขั้นตอนการออกแบบโดยสรุปดังนี้

๑) การกำหนดกลุ่มออกแบบ การออกแบบต่อเติมห้องสมุดแห่งนี้ ไม่มีการแต่งตั้งกลุ่มออกแบบในรูปคณะกรรมการ แต่มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องของฝ่ายต่างๆ ดังนี้

๑.๑) ผู้แทนฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัย ได้แก่คณะกรรมการฝ่ายวางแผนและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง

๑.๒) สถาปนิกออกแบบ ๓ ท่าน เป็นสถาปนิกของมหาวิทยาลัยและเป็นกรรมการในคณะกรรมการฝ่ายวางแผนและพัฒนามหาวิทยาลัย มีวิศวกรของมหาวิทยาลัยเป็นผู้ร่วมงาน ๒ ท่าน

^๑ ทศนา หาลพล, " การใช้บริการห้องสมุดของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง " (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๘๕.

^๒ " เอกสารนำชม สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง, " (ม.ป.ป. มป.ท) (อค์สำเนา)

^๓ สัมภาษณ์ อัมพร ปันศรี, ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๑ เมษายน ๒๕๒๔.

๑.๓) บรรณารักษ์ ๓ ท่าน ประกอบด้วยบรรณารักษ์ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง และบรรณารักษ์อาวุโสที่เป็นหัวหน้าฝ่าย ๒ ท่าน โดยมีบรรณารักษ์ผู้อำนวยการเป็นประธานกลุ่ม

๒) การจัดทำโครงการ ไม่มีการจัดทำโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร บรรณารักษ์ผู้อำนวยการฯ นำข้อสรุปเกี่ยวกับหน้าที่และความต้องการต่างๆ ของห้องสมุดซึ่งรวบรวมจากบรรณารักษ์หัวหน้าฝ่าย มาชี้แจงให้สถาปนิกฟังด้วยวาจา สถาปนิกจะบันทึกข้อมูลเหล่านั้นไปทำการศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม หากมีข้อมูลบางเรื่องขาดหายหรือไม่เข้าใจชัดเจนจะมาสอบถามบรรณารักษ์อีกครั้ง

๓) การออกแบบแปลนอาคารชั้นต้น สถาปนิกนำข้อมูลที่ไต่จากการศึกษาในชั้นต้น มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และหาทางเลือกที่เหมาะสม จัดทำเป็นแบบร่างเสนอต่อบรรณารักษ์ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและตกลงใจร่วมกัน จากนั้นสถาปนิกจะนำแบบร่างไปปรับปรุงรายละเอียดที่จำเป็นในชั้นโครงร่างจัดทำเป็นแบบแปลนอาคารชั้นต้น และนำมาปรึกษากับบรรณารักษ์ทุกฝ่ายอีกเพื่อการแก้ไขและตกลงใจร่วมกัน

๔) การออกแบบแปลนอาคารชั้นสุดท้าย สถาปนิกจะนำแบบแปลนชั้นต้นที่ได้รับการยอมรับ ไปปรับปรุงรายละเอียดขั้นสมบูรณ์ครบถ้วนทั้งอาคาร จัดทำเป็นแบบแปลนอาคารชั้นสุดท้าย แล้วนำมาเสนอต่อบรรณารักษ์เพื่อการแก้ไขและตกลงใจร่วมกัน จากนั้นจึงเสนอแบบแปลนอาคารที่เป็นที่ตกลงใจร่วมกัน เสนอต่อคณะกรรมการวางแผนและพัฒนามหาวิทยาลัยกลั่นกรอง ก่อนเสนอขออนุมัติต่อไปยังรองอธิการบดี

๕) การประกวดราคางานจ้างก่อสร้าง จัดดำเนินงานโดยคณะกรรมการเปิดซองประกวดราคา แต่บรรณารักษ์ไม่มีบทบาทเป็นกรรมการในคณะกรรมการชุดนี้

๖) การควบคุมก่อสร้าง ดำเนินการโดยคณะกรรมการควบคุมการจ้างก่อสร้าง และคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างก่อสร้าง บรรณารักษ์ผู้อำนวยการห้องสมุดมีบทบาทเป็นกรรมการในคณะกรรมการดังกล่าวทั้ง ๒ ชุด

๗) การรับมอบงาน บรรณารักษ์ผู้อำนวยการฯ รับมอบอาคารที่ก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์และวางแผนการจัดภายในอาคารห้องสมุดร่วมกับบรรณารักษ์หัวหน้างานต่างๆ

๓.๘ ศรีนครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัย. ประสานมิตร. สำนักหอสมุดกลาง

๓.๘.๑ ประวัติ

หอสมุดกลางตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ มีชื่อเดิมว่าหอสมุดวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร โดยอาศัยอยู่ที่ตึก ๓ ชั้น ๓ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้สร้างอาคารห้องสมุดเป็นอาคารเอกเทศ ๓ ชั้น มีเนื้อที่ใช้สอยรวมทั้งสิ้นประมาณ ๑,๐๔๐ ตารางเมตร เกือบหนึ่งสัปดาห์ ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ เล่ม มีที่นั่งอ่าน ๓๓๔ ที่นั่ง เปิดให้บริการในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ เมื่อกิจการของหอสมุดเจริญก้าวหน้า มีจำนวนวัสดุเพิ่มขึ้นในพ.ศ. ๒๕๑๔ มหาวิทยาลัยจึงได้ขออนุมัติงบประมาณเพื่อต่อเติมอาคารหอสมุดชั้นอีกหลังหนึ่งเป็นเงิน ๕ ล้านบาท สร้างเสร็จและเปิดให้บริการเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๕ ทำให้อาคารหอสมุดมีลักษณะเป็นอาคาร ๒ หลังเชื่อมต่อกัน เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน พ.ศ. ๒๕๑๗ หอสมุดก็ได้รับการยกฐานะเป็นสำนักทางวิชาการ ใช้ชื่อใหม่ว่า สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ^๒

๓.๘.๒ ขั้นตอนการออกแบบ

การออกแบบห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นการออกแบบต่อเติมอาคารหอสมุดหลังเดิมที่มีอยู่แล้ว (ขณะต่อเติมห้องสมุดยังมีสถานภาพเป็นเพียงหอสมุดวิทยาลัย) มีขั้นตอนการออกแบบที่สำคัญสรุปได้ดังนี้ คือ

๑) การกำหนดกลุ่มออกแบบ การออกแบบต่อเติมห้องสมุดแห่งนี้ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการออกแบบ มีแต่บุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบฝ่ายต่างๆ ดังนี้

๑.๑) ผู้แทนฝ่ายผู้บริหาร ได้แก่ รองอธิการบดี (ขณะนั้นมีเพียงตำแหน่งเดียว)

๑.๒) สถาปนิกผู้ออกแบบ ๑ ท่านเป็นสถาปนิกของมหาวิทยาลัยและมีวิศวกร

^๑ รัตพร ชั่งธาดา, "หอสมุดวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร," วารสารหอสมุด ๔ (กรกฎาคม - สิงหาคม, ๒๕๑๖) : ๒๖๐-๒๖๑.

^๒ สัมภาษณ์ สุนทร แก้วลาย, ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๔ เมษายน ๒๕๒๔.

ผู้รวมงานอีก ๑ ท่าน

๑.๓) บรรณารักษ์ ๑ ท่าน เป็นบรรณารักษ์ผู้บริหารห้องสมุดขณะนั้น แต่ไม่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบโดยตรง มีหน้าที่ให้ข้อมูลและคำชี้แจงไปบางเรื่องเท่านั้น

๒) การจัดทำโครงการ ไม่มีการจัดทำโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร สถาปนิกทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องของห้องสมุดด้วยตนเอง โดยสอบถามข้อมูลบางส่วนจากบรรณารักษ์

๓) การออกแบบแปลนอาคารชั้นต้น สถาปนิกนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมด มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และหาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดจัดทำเป็นแบบร่าง เสนอต่อบรรณารักษ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นและนำไปแก้ไขปรับปรุง

๔) การออกแบบแปลนอาคารชั้นสุดท้าย สถาปนิกนำแบบแปลนอาคารชั้นสุดท้าย มาเสนอบรรณารักษ์เพื่อรับฟังความคิดเห็น จากนั้นจึงนำเสนอแบบแปลนอาคารชั้นสุดท้ายที่สมบูรณ์ เสนอต่อรองอธิการบดี เพื่ออนุมัติให้ดำเนินการต่อไป

๕) การประกวดราคางานจ้าง ค่าเนิการโดยคณะกรรมการเปิดซองประกวดราคางานจ้างก่อสร้างฯ ซึ่งบรรณารักษ์ไม่มีบทบาทเกี่ยวข้อง

๖) การควบคุมการก่อสร้าง ค่าเนิการโดยคณะกรรมการควบคุมงานจ้างก่อสร้างฯ และคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างฯ ซึ่งบรรณารักษ์ไม่มีบทบาทเกี่ยวข้อง

๗) การรับมอบงาน บรรณารักษ์ผู้บริหารห้องสมุด รับมอบอาคารที่ก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์ และวางแผนการจัดภายในอาคารร่วมกับบรรณารักษ์หัวหน้างานต่างๆ

๓.๔ ศิลปากร, มหาวิทยาลัย. แผนกห้องสมุด

แม้ว่า มหาวิทยาลัยศิลปากรจะก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๖ แต่ก็ยังคงไม่มีการจัดตั้งห้องสมุดขึ้น เนื่องจากขณะนั้นมีหอสมุดแห่งชาติตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง^๑ ต่อมาเมื่อหอสมุดแห่ง

^๑ นนทนา เพ็ญผอง, บรรณารักษศาสตร์เบื้องต้น (พระนคร, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๔), หน้า ๑๒๐ - ๑๒๑.

ชาติมีโครงการที่จะย้ายที่ทำการไปยังท่าवासกรี มหาวิทยาลัยจึงจัดตั้งห้องสมุดขึ้น ใน พ.ศ. ๒๕๐๗ มีฐานะเป็นแผนกขึ้นกับ กองกลาง สำนักงานอธิการบดี อาศัยสถานที่กองกลาง สำนักงานอธิการบดี เป็นที่ดำเนินงานห้องสมุดเรื่อยมา จนถึง พ.ศ. ๒๕๑๔ มหาวิทยาลัยได้อนุมัติงบประมาณสำหรับการก่อสร้างสำนักงานอธิการบดีและห้องสมุดกลาง ห้องสมุดกลางจึงได้ย้ายมาอยู่อาคารใหม่ซึ่งเปิดใช้ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นอาคารเอกเทศ ๒ ชั้น มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้นประมาณ ๑,๓๘๖ ตารางเมตร จุหนังสือได้ ๕๐,๐๐๐ เล่ม มีที่นั่งอ่าน ๒๓๕ ที่นั่ง^๑ อาคารหลังนี้คงใช้ดำเนินงานห้องสมุดเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน^๑

๓.๙.๒ ขั้นตอนการออกแบบ

การออกแบบห้องสมุดแห่งนี้เป็นการออกแบบอาคารห้องสมุด และสำนักงานอธิการบดี รวมกัน แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะการออกแบบอาคารส่วนที่เป็นห้องสมุด ซึ่งมีขั้นตอนการออกแบบที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

- ๑) การกำหนดกลุ่มออกแบบ การออกแบบห้องสมุดแห่งนี้ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการออกแบบ มีแต่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ ๒ ฝ่าย ดังนี้
 - ๑.๑) ผู้แทนฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัย ได้แก่รองอธิการบดี (ขณะนั้นมีเพียงตำแหน่งเดียว)
 - ๑.๒) สถาปนิกออกแบบ ๑ ท่าน เป็นสถาปนิก ของมหาวิทยาลัย การที่ไม่มีบรรณารักษ์เกี่ยวข้องด้วย เนื่องจากขณะนั้นห้องสมุดยังเป็นเพียงห้องอ่านหนังสือ ไม่มีบรรณารักษ์ที่มีคุณวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์จัดดำเนินงาน คงมีแต่เจ้าหน้าที่ธุรการดูแลทั่วไปเท่านั้น^๒
- ๒) การจัดทำโครงการ สถาปนิกทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบห้องสมุดด้วยตนเองโดยการศึกษาบรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดสภาพปัจจุบันและโครงการในอนาคตของมหาวิทยาลัย สภาพปัจจุบันและความต้องการของห้องสมุดในอนาคต เพื่อคาดคะเน

^๑ ศิลปากร, มหาวิทยาลัย. "คู่มือห้องสมุด" (อัครสำเนา)

^๒ สัมภาษณ์ สุริยา รัตนพฤษ, สถาปนิกออกแบบห้องสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๒๕.

ความต้องการเกี่ยวกับขนาดเนื้อที่ใช้สอย และความต้องการอื่นๆ ทำการศึกษาความเป็นไปได้
ในด้านความเหมาะสมของที่ตั้ง และแนวทางการออกแบบที่อาจทำได้ตลอดจนความเหมาะสมของ
งบประมาณ

๓) การออกแบบแปลนอาคารชั้นต้น สถาปนิกนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษา
ข้างต้น มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด จัดทำเป็นแบบแปลนอาคาร
ชั้นต้น และพิจารณาความเหมาะสมนั้นด้วยตนเอง

๔) การออกแบบแปลนอาคารขั้นสุดท้าย สถาปนิกนำแบบร่างไปปรับปรุงเป็นแบบ
แปลนอาคารขั้นสุดท้าย และเสนอต่อรองอธิการบดีเพื่อพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินการต่อไป

การดำเนินการประกวดราคางานจ้างก่อสร้าง ตลอดจนการควบคุมการก่อสร้าง
จนอาคารก่อสร้างเสร็จเป็นขั้นตอนที่สถาปนิกมีบทบาทในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรฝ่ายต่างๆ
ของมหาวิทยาลัย.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย